

МІЖНАРОДНЕ НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ФАКТОР ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Петренко Н.С., к.е.н., м.н.с.,

ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»
zinchenko2014n@gmail.com

Національні пріоритети України в сучасному світі, досягнення конституційних цілей держави припускають і роблять необхідним використання при формуванні та реалізації державної політики інноваційних підходів. Економіка розвинених країн значною мірою носить інноваційний характер, тобто базується на застосуванні нових знань і сучасних інформаційних технологій. Поступово спостерігається зміна інтенсивного типу економіки на інноваційний. Інноваційний тип економічного розвитку все більше стає тим фундаментом, який визначає економічну потужність країни і її перспективи на європейському ринку. У свою чергу, інноваційна діяльність виступає складним процесом трансформації ідей та знань в об'єкт економічних відносин. Із огляду на значну роль, яку інноваційні процеси відіграють в сучасній економіці, визначення та облік цих особливостей є неодмінною умовою забезпечення ефективності економічної стратегії держави [4].

На сьогоднішній час прогрес суспільних відносин супроводжується поглибленням і розширенням інтеграційних процесів, а, отже, розвитком не тільки політичних, економічних і правових, а й науково-технічних зв'язків між країнами. Ступінь розвитку держави багато в чому визначається рівнем її науково-технічного прогресу. Тому виходячи з процесів інтернаціоналізації та інтеграції країни, певним є факт зміцнення глибини міжнародного науково-технічного співробітництва.

Міжнародні інтеграційні процеси виступають фактором прискорення економічного розвитку країн, що належать до інтеграційних угруповань, а також є практичним засобом доручення держав до світового господарства.

Важливим фактором глобального економічного розвитку на початку 21 століття виступає взаємодія різних суб'єктів світового співтовариства, серед яких європейські організації, держави, інтеграційні угруповання. Їх діяльність зосереджена та спрямована на досягнення стійкості та планованості економічного зростання і забезпечення добробуту країни. Особливо це важливо для країн, що розвиваються, а також для України.

Проведений аналіз теоретичних джерел дозволив зробити такий висновок, що інтеграція – це єднання різних систем(а саме – країн), для проведення спільної взаємодії, із метою досягнення поставлених цілей. Інструментом реалізації науково-технічних пріоритетів є європейські та державні науково-технічні програми. Тому, науково-технічні програми є інструментом інноваційного розвитку національної економіки та концентрації науково-технічного потенціалу країни для розв'язання важливіших природничих, гуманітарних і технічних, соціально-економічних проблем та реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки та техніки [3].

Програмне забезпечення інноваційного розвитку необхідно розглядати у чотирьохвимірному контексті: 1) як модель ефективного інноваційного розвитку; 2) як партнерство на принципах раціонального поєднання й узгодження інтересів суб'єктів інтеграції, які об'єднують різні держави, організації, структури та інше; 3) як цілеспрямований процес досягнення обраних стратегічних параметрів; 4) як сукупність заходів щодо активізації та реалізації участі в інтеграції науково-технічного потенціалу країни в європейський науковий простір [3].

Прискорення процесу євроінтеграції для нашої держави створює нові можливості забезпечення належного рівня національної конкурентоспроможності в галузевому і просторовому вимірах, залучення додаткових іноземних інвестицій. Назріла необхідність поглибленого дослідження напрямів посилення і зміцнення конкурентоспроможності регіонів на інноваційних засадах, адаптації спільного доробку ЄС у науково-технічній та інноваційній сферах в умовах глобальної конкуренції. Тому, підвищення конкурентоспроможності на інноваційних засадах та ефективне використання інноваційного та науково-технічного потенціалу стає важливим для України у процесі європейської інтеграції, зважаючи на зростання їх ролі в економічному розвитку країни.

Останнім часом українські вчені все більшу увагу приділяють питанням зміцнення міжнародних економічних зв'язків України з іншими державами, а також її інтеграції в Європейський союз. Сьогодні європейський вибір для України – це не «модний тренд» або географічна близькість з Європою. Це передусім вибір шляхів інноваційного розвитку країни в напрямі європейської цивілізаційної моделі, за допомогою яких можна досягти прогресу у всіх сферах життєдіяльності суспільства – економічної та соціальної. Очевидно, що одну з основних ролей в забезпеченні правильного вибору орієнтирів і пріоритетів інноваційного розвитку відіграє діюча в країні система публічного управління, від ефективності та результативності якої залежить, чи зможе Україна стати на рейки збалансованого розвитку і досягти стійких позицій на європейському ринку.

Протягом 2017 року НАН України приділяла значну увагу на питання розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва, розширенню області даної співпраці та започаткуванню її нових форм.

Українські вчені плідно співпрацювали з колегами інших країн близького зарубіжжя у рамках спільних багатосторонніх проектів, а також прямих двосторонніх зв'язків. На сьогодні діє більше 600 прямих угод і договорів, укладених установами НАН України зі зарубіжними партнерами: 50 % - на

секцію фізико-технічних і математичних наук; 34 % - на секцію хімічних та біологічних наук; 16 % - припадає на секцію суспільних та гуманітарних наук [1].

За останній час було розширено участь українських вчених у європейських програмах. Міжнародне науково-технічне співробітництво між Україною та Європейським Союзом здійснюється за рахунок Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про наукове та технологічне співробітництво від 4 липня 2002 року [2].

Участь українських науковців у міжнародних науково-технічних програмах ЄС, а саме «Горизонт 2020», підтримує інноваційний розвиток економіки, саме це збільшує рівень привабливості українських вчених, університетів, дослідницьких структур для спільних міжнародних досліджень і забезпечує основу для структуризації у сфері науки і техніки, інноваційної сфери України. Зокрема, фундаментальна ідея програми «перенесення ідей від лабораторії до ринку» матиме позитивну тенденцію не тільки на науку, але і на економіку, оскільки з'явиться перспектива для розвитку високотехнологічних галузей промисловості, галузях економіки.

Отже, участь у міжнародних програмах і проектах є основною формою міжнародного співробітництва. На підставі систематизації наявних спільних програм і проектів між Україною й країнами Європейського Союзу встановлено, що найбільш активними учасниками виступають приватні організації (бізнес-структури), установи НАН України та ВНЗ. Водночас пріоритетні напрями розвитку науки і технологій України наближені до переліку напрямів Сьомої рамкової програми ЄС і нової програми «Горизонт 2020», що є перспективним шляхом інтеграції у міжнародну інноваційну систему.

Список використаних джерел:

1. Національна академія наук України: короткий звіт. Київ. 2017.
2. Науково-технічне співробітництво України та ЄС [електронний ресурс]. 2015. Режим доступу: http://studopedia.com.ua/1_40584_naukovo-tehniche-spivrobitnitstvo-ukraini-ta-yes.html.
3. Петренко Н.С. Програмне забезпечення інноваційного розвитку України в умовах євроінтеграції [дис. робота, спец. 08.00.03]. Чернігів. 2018.
4. Кочетков В. Роль і місце України на світовому ринку технологій. *Проблеми науки*. 2014. №11.